

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA.410.006.03.2017

P/17/025

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/025 – Współpraca szkół z rodzicami w realizacji zadań wychowawczych.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	Mieczysław Handzel – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/158/2017 (dowód: akta kontroli str. 1 – 2)
Jednostka kontrolowana	Zespół Szkół w Mszanie ¹ , ul. Sportowa 3, 44-325 Mszana.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dorota Pukowiec – Dyrektor Zespołu Szkół ² . (dowód: akta kontroli str. 5)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że Zespół Szkół właściwie realizował w okresie objętym kontrolą³ zadania wychowawcze, aktywnie współpracując w tym zakresie z rodzicami uczniów.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Szkoła podejmowała, we współpracy z rodzicami i środowiskiem lokalnym, działania w zakresie tworzenia optymalnych warunków do realizacji działalności wychowawczej, m.in. poprzez zapewnienie rodzicom możliwości prawidłowego wyboru składu Rady Rodziców⁴ w kolejnych latach szkolnych, bieżące informowanie rodziców o działalności Rady oraz udział uczniów w zajęciach pozalekcyjnych i w różnego rodzaju akcjach i przedsięwzięciach, które były realizowane we współpracy ze stowarzyszeniami i organizacjami pozaszkolnymi.

Szkoła zapewniła Radzie Rodziców działającej w Zespole możliwość korzystania ze swoich ustawowych uprawnień do kształtowania realizowanych w szkole programów: wychowawczego i profilaktyki, oraz opiniowania propozycji oceny dorobku zawodowego nauczycieli ubiegających się o kolejny stopień awansu zawodowego.

Uczniowie i ich rodzice byli zapoznawani na początku każdego roku szkolnego z wewnątrzszkolnym systemem oceniania, którego zasady upowszechniono też na stronie internetowej BIP Szkoły. Utrzymująca się wysoka frekwencja oraz uzyskiwane przez uczniów oceny w nauce i zachowaniu wskazują, że podejmowane przez Szkołę działania w zakresie wychowania przynoszą oczekiwane efekty.

Stwierdzona w toku kontroli nieprawidłowość, polegała na uchwaleniu programu wychowawczego i programu profilaktyki na okres trzech lat, zamiast, jak wynika to

¹ Zwany dalej: Zespołem Szkół.

² Zwany dalej: Dyrektorem.

³ Lata szkolne: 2014/2015, 2015/2016 i 2016/2017.

⁴ Zwanej także dalej: Radą

z przepisów ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁵, na każdy rok szkolny.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu
faktycznego

1. Współpraca Szkoły z rodzicami i środowiskiem lokalnym w zakresie tworzenia optymalnych warunków do realizacji działalności wychowawczej.

W skład Zespołu Szkół w latach szkolnych 2014/2015-2016/2017 wchodziły dwie szkoły, tj. Szkoła Podstawowa w Mszanie im. św. Kazimierza⁶ oraz Gimnazjum w Mszanie. Liczba oddziałów w Szkole Podstawowej w latach szkolnych 2014/2015; 2015/2016; 2016/2017 wynosiła odpowiednio: 12 (uczęszczało 199 uczniów), 13 (233 uczniów) i 12 (212 uczniów), zaś w Gimnazjum - sześć oddziałów w każdym roku szkolnym, gdzie w dwóch pierwszych latach szkolnych kontrolowanego okresu uczeźszczało po 88 uczniów, zaś w ostatnim roku szkolnym - 89 uczniów.

1.1. W Zespole Szkół nie powołano rady szkoły. Dyrektor wyjaśniła, że: *Nie jest to wymagane ustawą, rodzice i samorząd uczniowski zostali poinformowani o takiej możliwości, jednak nie wyrazili woli powołania rady szkoły.*

(dowód: akta kontroli str. 3-4, 18-24, 518-519)

W Zespole Szkół funkcjonowała Rada Rodziców⁷. W jej skład wchodziło po jednym przedstawicielu z każdej rady oddziałowej, wybranych przez rodziców uczniów danego oddziału. Wyniki ankiety przeprowadzonej wśród rodziców uczniów⁸ wykazały, że przy wyborze przedstawicieli do Rady dochowano tajności głosowania (potwierdziło to 84 % ankietowanych rodziców).

Statut Zespołu Szkół zawierał zapisy określające kompetencje Rady Rodziców jako organu Zespołu Szkół, a Regulamin Rady Rodziców regulował strukturę organizacyjną i tryb jej pracy, szczegółowy tryb przeprowadzania wyborów do Rady Rodziców i jej organów oraz zasady wydatkowania funduszy Rady.

(dowód: akta kontroli str. 256-258, 518-519)

Analiza składu personalnego rad rodziców wykazała, że członkowie tych gremiów w latach szkolnych 2014/2015 i 2015/2016 nie byli osobami zatrudnionymi w Zespole Szkół, jak i nie byli dostawcami usług bądź towarów dla Zespołu Szkół. W roku szkolnym 2016/2017 jedna spośród 18 osób wchodzących w skład Rady Rodziców była zatrudniona w Zespole Szkół na stanowisku obsługowym na okres usprawiedliwionej nieobecności pracownika (tzw. umowa na zastępstwo).

(dowód: akta kontroli str. 213-214)

1.2. Szkoła gromadziła i archiwizowała dokumentację wytworzoną przez Radę Rodziców. Rada posiadała oddzielne konto bankowe i nie przekazywała zgromadzonych funduszy bezpośrednio na konto szkoły. Rokrocznie sporządzano rozliczenie finansowe zgromadzonych środków za dany rok szkolny obejmujące przychody i wydatki.

(dowód: akta kontroli str. 181-199, 211)

⁵ Dz. U z 2016 r. poz. 1943, ze zm. zwana dalej: ustawą o systemie oświaty.

⁶ Zwana dalej: Szkołą Podstawową.

⁷ Zwana dalej: „Radą Rodziców” lub „Radą”.

⁸ Badaniem ankietowym w trakcie kontroli NIK objęto 70 rodziców uczniów klas V-VI Szkoły Podstawowej i klas I-III Gimnazjum oraz 18 uczniów klas V-VI Szkoły Podstawowej i 80 uczniów klas I-III Gimnazjum.

W latach szkolnych 2014/2015 – 2016/2017 Rada Rodziców określiła wysokość składki tylko na pierwsze dziecko w kwocie 50 zł rocznie. Z przeprowadzonej ankiety wynika, że składki na fundusz Rady Rodziców miały charakter dobrowolny (potwierdziło to 90% ankietowanych rodziców), a wysokość składki była wystarczająca wg 84,3% ankietowanych.

(dowód: akta kontroli str. 181-199, 211, 256-258)

W roku szkolnym 2015/2016 przychody Rady Rodziców wyniosły 22 210 zł⁹, a wydatki 19 463 zł, przy czym na początku roku szkolnego stan środków zgromadzonych w poprzednich latach szkolnych wyniósł 4 481 zł. Na podstawie analizy wydatków za rok szkolny 2015/2016 ustalono, że zostały one poniesione na cele określone w § 10 Regulaminu Rady Rodziców i pokrywały się z oczekiwaniami rodziców¹⁰, bowiem wg ankietowanych rodziców środki z funduszu Rady Rodziców winny zostać w głównej mierze wydatkowane na imprezy ogólnoszkolne (78,6%), na zakup nagród dla wyróżniających się uczniów (67,1%), czy zakup wyposażenia, pomocy dydaktycznych i materiałów dla szkoły (45,7%).

(dowód: akta kontroli str. 27-31, 181-199, 211, 223-226, 256-258)

Z przeprowadzonej ankiety wynika ponadto, że 85,7% rodziców uczniów jest zadowolonych z działalności prowadzonej przez Radę Rodziców, a 74% czuje się dostatecznie poinformowanymi o działalności prowadzonej w Zespole Szkół przez Radę Rodziców. Dyrektor wyjaśniła, że *komunikuje się z pozostałymi rodzicami podczas indywidualnych rozmów, przedstawiciele rad klasowych przekazują informacje z podjętych decyzji na zebraniach rodziców. Za pośrednictwem dyrektora szkoły przekazuje bieżące komunikaty i sprawozdania na zebraniach ogólnych w sali gimnastycznej, bądź przez radiowęzeł. Sprawozdania z działalności Rady Rodziców nie są udostępniane na stronie internetowej szkoły, ponieważ rodzice nie występowali z takim wnioskiem. Są one przekazywane podczas zebrań z rodzicami.*

(dowód: akta kontroli str. 209-210, 256-258)

1.3. W roku szkolnym 2014/2015 w Zespole Szkół dokonano pięciu ocen dorobku zawodowego nauczycieli za okres odbywania przez nich stażu w procesie ubiegania się o kolejny stopień awansu, zaś w latach szkolnych 2015/2016 i 2016/2017 po jednej takiej ocenie. Rada we wszystkich tych przypadkach brała czynny udział w tym procesie, przedkładając swoje opinie w tej sprawie. Rada nie korzystała ze swojego uprawnienia i w okresie objętym kontrolą nie wnioskowała o ocenę pracy nauczycieli zatrudnionych w Zespole Szkół.

W kontrolowanym okresie nie przeprowadzono konkursu na stanowisko Dyrektora Zespołu Szkół, a tym samym nie było potrzeby angażowania rady rodziców do pracy w komisji konkursowej.

(dowód: akta kontroli str. 5, 25)

1.4. W latach szkolnych 2014/2015-2016/2017 na terenie Zespołu Szkół nie prowadziły działalności stowarzyszenia bądź organizacje pozaszkolne, które wspierałyby działalność wychowawczą Zespołu Szkół.

(dowód: akta kontroli str. 18-22)

⁹ W tym 8 440,00 zł ze składek na komitet rodzicielski; wpłaty za maszyny vendingowe w wys. 1 500,00 zł; prowizja od ubezpieczyciela w wys. 1 870,00 zł; zysk z biesiady szkolnej w wys. 900,00 zł; darowizny w wys. 4 200,00 zł oraz wpłaty z caritasu w wys. 5 300,00 zł.

¹⁰ Przykładowe wydatki: Skrzydła dla uczniów z Caritas w wys. 5 300,00 zł; dofinansowanie igrzysk szkolnych w wys. 3 900,00 zł; nagrody książkowe dla uczniów w wys. 1 979,10 zł; szafki ubraniowe dla uczniów w wys. 1 747,83 zł.

1.5. W okresie objętym kontrolą Dyrektor Zespołu Szkół przedkładała Radzie Rodziców założenia do projektów planu finansowego, przed złożeniem go do organu prowadzącego Zespół. Przedłożone materiały zostały pozytywnie zaopiniowane przez Radę Rodziców.

(dowód: akta kontroli str. 32)

1.6. W latach szkolnych 2014/2015-2016/2017 organ nadzoru pedagogicznego nie stwierdził niedostatecznych efektów wychowania w Szkole, a tym samym nie zaistniała konieczność opracowania programu i harmonogramu poprawy jego efektywności.

(dowód: akta kontroli str. 37-39)

1.7. W Zespole Szkół w kontrolowanym okresie nie wprowadzono obowiązku noszenia przez uczniów jednolitego stroju. Rada Rodziców, ani jakkolwiek inny podmiot nie wnioskowali o wprowadzenie takiego obowiązku. Zasady ubierania się uczniów zostały natomiast określone w Statucie Zespołu Szkół, gdzie stwierdzono m.in. że: ubiór ucznia powinien być czysty i estetyczny¹¹.

(dowód: akta kontroli str. 18-22, Notatka statutu)

1.8. Dyrektor na początku każdego roku szkolnego zwracała się do Rady Rodziców o zaopiniowanie dodatkowych dni wolnych od zajęć dydaktyczno-wychowawczych planowanych w danym roku szkolnym, do których to propozycji Rada nie wniosła uwag.

(dowód: akta kontroli str. 34-36, 181-199)

W latach szkolnych 2014/2015-2016/2017 Rada Rodziców nie występowała do Dyrektora z wnioskami dotyczącymi spraw szkolnych, ani nie brała udziału przy opracowaniu protokołów powypadkowych, bowiem nie została powołana w skład takiego zespołu. Nie opiniowała również zajęć do wyboru przez ucznia z wychowania fizycznego, ponieważ w Zespole Szkół nie przewidziano zajęć w formie innej niż klasowo-lekcyjna. W okresie objętym kontrolą nie było spraw związanych z: nadaniem imienia Szkole, odwołaniem od oceny pracy nauczycieli lub dyrektora szkoły, odwołaniem od rocznej oceny zachowania ucznia oraz udziałem w pracach zespołu powypadkowego.

(dowód: akta kontroli str. 18-22, 25-26)

W latach szkolnych 2014/2015; 2015/2016 i 2016/2017, w prowadzonym w Zespole Szkół rejestrze skarg i wniosków, nie odnotowano żadnych skarg i wniosków.

(dowód: akta kontroli str. 517)

1.9. Zespół Szkół, w celu rozszerzenia i wzbogacenia form działalności wychowawczej, aktywnie współpracował z instytucjami lokalnymi¹², m.in.:

- we współpracy z podmiotami medycznymi i poradniami psychologiczno-pedagogicznymi zrealizowano zajęcia mające na celu m.in: motywowanie uczniów do nauki¹³, zapobieganie stosowaniu substancji psychoaktywnych ze szczególnym uwzględnieniem dopalaczy, przeciwdziałanie uzależnieniom,

¹¹ Strój codzienny to bluzka z płytkim dekoltem i zakrywająca biodra, bez niestosownych napisów i aplikacji. Strój sportowy ustala się z nauczycielem wychowania fizycznego. Strój uroczysty to biała bluzka, koszula, ciemna spódnica, ciemne spodnie (obowiązujące podczas uroczystości szkolnych).

¹² W okresie objętym kontrolą ogółem zrealizowano 160 takich przedsięwzięć.

¹³ Zajęcia pn. „Twórcze odkrywanie – uczenie się”, zapobieganie agresji rówieśniczej: „Emocje siłą mojego życia” i „Młodzi gniewni – reakcja na przemoc”.

zapewnienie bezpieczeństwa w sieci¹⁴ oraz przybliżenie zagrożeń ze strony sekt, czy też internetu,

- we współpracy z podmiotami kultury, sztuki i ochrony środowiska zrealizowano zajęcia dotyczące uwrażliwienia uczniów na piękno sztuki, wdrażania postaw proekologicznych, zachęcania do czytania i uczestnictwa w życiu kulturalnym, wiedzy o szkodliwości niskiej emisji i kształtowania postaw patriotycznych¹⁵,
- we współpracy z Policją, Strażą Pożarną zrealizowano zajęcia dotyczące m.in.: umiejętności reagowania w sytuacji zagrożeń, czy występowania zjawisk niebezpiecznych i odpowiedzialności karnej nieletnich¹⁶.

(dowód: akta kontroli str. 18-22, 244-255)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że w latach szkolnych 2014/2015–2016/2017 przedkładane Radzie Rodziców, celem zaopiniowania *założenia do projektów planu finansowego*, na poszczególne lata budżetowe nie były planami, o których mowa w art. 248 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹⁷, co w konsekwencji nie odpowiadało wymogom określonym w art. 54 ust. 2 pkt 3 ustawy o systemie oświaty

Ocena cząstkowa

W Statucie Szkoły określono prawidłowo kompetencje rady rodziców, a wybór jej członków był prowadzony zgodnie z ustawą o systemie oświaty. Zespół Szkół stworzył optymalne warunki funkcjonowania Rady Rodziców, z którą aktywnie współpracowano w zakresie wychowawczym. W celu poszerzenia oddziaływań wychowawczych prowadzono również aktywną współpracę z instytucjami lokalnymi, a praca wychowawcza z uczniami w każdej realizowanej formie sprzyjała rozwojowi ich zainteresowań.

2. Aktywność Rady Rodziców w zakresie kształtowania realizowanych w Szkole programów: wychowawczego i profilaktycznego.

2.1. W dniu 11 września 2013 r., Rada uchwaliła „Program Wychowawczy i Program Profilaktyki na lata 2013-2016”, które to programy zostały uzgodnione z Radą Pedagogiczną w dniu 13 września 2013 r. Na posiedzeniu Rady Rodziców w dniu 5 listopada 2014 r. Dyrektor Zespołu Szkół przedstawiła propozycje zmian w programie profilaktyki i Rada podjęła uchwałę w sprawie zatwierdzenia proponowanych zmian. W dniu 13 stycznia 2016 r. Rada Rodziców uchwaliła, w porozumieniu z Radą Pedagogiczną, „Program Wychowawczy i Program Profilaktyki na lata 2016-2019”, które uwzględniały zmiany wynikające z Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii¹⁸.

(dowód: akta kontroli str. 40-199)

Program wychowawczy skierowany był do uczniów, a Program Profilaktyki skierowany był do uczniów, nauczycieli i rodziców, co było zgodne z art. 54 ust. 2 pkt 1 lit. a i b ustawy o systemie oświaty. W przyjętych programach ustalono plan działań, w którym nakreślano cele, zadania, formy ich realizacji oraz osoby

¹⁴ pod nazwą „Zaplątani w sieci”.

¹⁵ M.in. udział w akcji Narodowe Czytanie, wyjazdy do muzeów, na wystawy i przedstawienia teatralne.

¹⁶ M.in. zajęcia związane udzielaniem pierwszej pomocy i warsztaty z osobami niepełnosprawnymi.

¹⁷ Dz. U. z 2016 r., poz. 1870 ze zm. Według art. 248 ust. 1 i 2 ustawy projekty planów finansowych opracowuje się po przekazaniu przez zarząd jednostki samorządu terytorialnego projektu uchwały budżetowej na podstawie informacji przekazanych przez zarząd jst.

¹⁸ Dz. U. z 2015 r., poz. 1249, zwanego dalej: „rozporządzeniem w sprawie form działalności wychowawczej i profilaktycznej”.

odpowiedzialne za dane zadanie. W wyniku przeprowadzanej w każdym roku ewaluacji programów uznawano, że treści w nich zawarte odpowiadały potrzebom rozwojowym uczniów i środowiska, w którym młodzież przebywała, w związku z czym nie stwierdzano potrzeby dokonywania w nich zmian. W programach tych nie określano wskaźników i mierników realizacji celów i zadań w nich ujętych, które umożliwiałyby dokonanie oceny stopnia realizacji przyjętych założeń oraz skuteczności podejmowanych działań. Ocenie skuteczności podjętych działań służyły badania ankietowe przeprowadzone wśród uczniów i ich rodziców¹⁹.

(dowód: akta kontroli str. 40-155)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W Zespole uchwalano programy wychowawcze i profilaktyki na okres trzech lat, przez co Szkoła faktycznie nie dysponowała programami, o których mowa w art. 54 ust. 2 pkt 1, a Dyrektor Zespołu Szkół nie ustanowiła, w uzgodnieniu z organem sprawującym nadzór pedagogiczny, własnego opracowania w tym zakresie, stosownie do wymogu określonego w art. 54 ust. 4 ustawy o systemie oświaty.

Jak wynika z art. 54 ust. 2-4 ustawy o systemie oświaty, Szkoła powinna posiadać, w terminie 30 dni od dnia rozpoczęcia każdego roku szkolnego, program wychowawczy i program profilaktyki, uchwalone przez Radę Rodziców w porozumieniu z Radą Pedagogiczną. Potrzeba corocznej modyfikacji programów wynika z konieczności dostosowania ich treści do potrzeb rozwojowych nowych społeczności uczniów nimi objętych (odchodzą absolwenci Szkoły i przychodzą nowe roczniki) oraz potrzeb danego środowiska (nowych wyzwań stale zmieniającej się otaczającej nas rzeczywistości). Ponadto, obowiązek corocznego uchwalania programu wychowawczego i profilaktyki wynika z przepisu § 6 ust. 2 rozporządzenia w sprawie form działalności wychowawczej i profilaktycznej, który określając podstawę do podejmowania działalności wychowawczej i profilaktycznej podaje, iż stanowi ją opracowywana w każdym roku szkolnym diagnoza w zakresie występujących w środowisku szkolnym czynników chroniących oraz czynników ryzyka dotyczących uczniów, rodziców, nauczycieli i innych pracowników szkoły

Dyrektor wyjaśniła, że *„co roku na koniec każdego roku szkolnego dokonuje się ewaluacji obu programów, a na pierwszych zebraniach Rady Rodziców Dyrektor przypomina treść tych dokumentów i informuje o możliwości naniesienia zmian. Rodzice w wymienionych latach nie wnieśli uwag, więc nie było potrzeby ponownego uchwalania dokumentów”*.

(dowód: akta kontroli str. 40-155, 203-204)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na potrzebę określania w przygotowywanych programach mierzalnych celów ich realizacji oraz wskaźników pozwalających na pomiar skuteczności podejmowanych działań. Zdaniem NIK niezbędne dla skutecznego zarządzania Szkołą jest nie tylko właściwe wyznaczenie jej celów i zadań, ale również sformułowanie wskaźników i przypisanych im mierników w taki sposób, żeby po zrealizowaniu zadań uzyskać odpowiedź, czy działania podejmowane przez szkołę przyniosły zamierzone efekty.

Ocena cząstkowa

Zespół Szkół dysponował programami wychowawczym i profilaktyki, jednak programy te nie były uchwalane corocznie przez Radę Rodziców w porozumieniu

¹⁹ W roku szkolnym 2014/2015 przeprowadzono dwa takie badania, w roku szkolnym 2015/2016 pięć, a w 2016/2017 sześć.

z Radą Pedagogiczną, tylko na okres trzyletni, co było niezgodne z obowiązującymi przepisami prawa w oświacie.

3. Efekty wychowania

3.1. W Szkole corocznie przeprowadzano diagnozę, mającą na celu zidentyfikowanie problemów wychowawczych, w tym informacji dotyczących m.in:

- skuteczności działań podjętych na rzecz bezpieczeństwa uczniów,
- stosowanych metod pedagogicznych oddziałujących na zmniejszenie lub wyeliminowanie zachowań niezgodnych z przyjętymi normami,
- zidentyfikowania uczniów wymagających pomocy psychologiczno-pedagogicznej w tym wspomaganie ich w rozwoju z uwzględnieniem indywidualnej sytuacji oraz adekwatnego wsparcia ze strony zewnętrznych instytucji pomocowych,
- zidentyfikowania uczniów wyróżniających się i stworzenie im możliwości poszerzania zainteresowań w tym zakresie,
- istniejących relacji w społecznościach klasowych i szkolnej, w tym występowania potrzeb budowania prawidłowych relacji rówieśniczych,
- przestrzegania przez uczniów zasad bezpieczeństwa oraz zdrowego stylu życia
- frekwencji uczniów na zajęciach lekcyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 212-216, 267-514)

Informacje służące diagnozie zbierano w formie ankiet, przeprowadzonych wśród uczniów i rodziców, obserwacji zachowań uczniów, analizy dokumentów szkolnych, rozmów z nauczycielami oraz rodzicami. Z treści tych dokumentów wynika, m.in. że:

- na bieżąco analizowano poszczególne przypadki zachowań uczniów,
- ustalano indywidualne sposoby pracy z uczniami i ich rodzicami oraz czuwano nad ich wprowadzaniem i przebiegiem,
- wychowawcy poszczególnych klas identyfikowali problemy uczniów i analizowali działania zmierzające do eliminacji zagrożeń i wzmocnienia pozytywnych zachowań,
- pedagog szkolny gromadziła dokumentację zawierającą diagnozę sytuacji i problemów dziecka oraz dokumentację udzielonej mu pomocy,
- prowadzono zajęcia dla uczniów z problemami wychowawczymi i edukacyjnymi, jak również z tymi wyróżniającymi się,
- przekazywano wnioski Dyrektorowi Szkoły oraz gronu pedagogicznemu.

(dowód: akta kontroli str. 212-216, 267-514)

Z przeprowadzonych diagnoz wynika, że uczniowie m.in. czują się na terenie Zespołu Szkół bezpiecznie, a podjęte przez Zespół Szkół działania w tym zakresie, są skuteczne. Uczniowie zostali zaznajomieni ze statutem Szkoły, programami: profilaktyki i wychowawczym, którego tematyka i elementy omawiane były na godzinach wychowawczych. Uczniowie znają normy społeczne, wiedzą jakich postaw się od nich oczekuje, a także potrafią wskazać zachowania niewłaściwe. Podejmowane były też skuteczne działania wychowawcze mające na celu zmniejszanie zagrożeń oraz wzmocnienie pożądanych zachowań poprzez: tematykę lekcji wychowawczych, pedagogizację rodziców i rozmowy z nimi, spotkania ze specjalistami, Policją, szkolne konkursy o tematyce profilaktycznej, zawody sportowe czy imprezy.

(dowód: akta kontroli str. 212-216, 267-514)

W celu usprawnienia pracy wychowawczej z uczniami, wymiany opinii i spostrzeżeń, wzmocnienia więzi emocjonalnej między wychowawcami klas a rodzicami oraz możliwości proponowania im określonych form oddziaływań wychowawczych, wychowawcy poszczególnych klas organizowali spotkania z rodzicami w trakcie roku szkolnego, a Dyrektor Zespołu Szkół organizował takie spotkania z wszystkimi rodzicami na zebraniach ogólnych. Ponadto z inicjatywy rodziców lub nauczycieli realizowano również indywidualne kontakty lub konsultacje.

(dowód: akta kontroli str. 212-216, 267-514)

Dyrektor przedkładał Radzie Pedagogicznej, dwukrotnie w ciągu roku szkolnego, ogólne wnioski wynikające ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego oraz informacje o działalności Szkoły. Ponadto analizowano i oceniano m.in. realizację planów działań wychowawczych w poszczególnych klasach, które to plany były elementem programu wychowawczego.

(dowód: akta kontroli str. 212-216, 267-514)

W okresie objętym kontrolą w Zespole nie była przeprowadzana ewaluacja zewnętrzna, natomiast ewaluacja wewnętrzna przeprowadzona w roku szkolnym 2015/2016 dotyczyła realizacji działań wychowawczych i profilaktycznych, jak również kształtowania postaw społecznych i respektowania norm. W raporcie z ewaluacji zapisano m.in.: *„Szkoła jest miejscem, w którym zachodzi kształtowanie postaw ucznia. Rozwój i kształtowanie postaw ucznia na terenie szkoły uzależniony od pracy nauczyciela, wychowawcy oraz atmosfery panującej w szkole. Postawę ucznia kształtują również normy i zasady, które obowiązują w szkole oraz ich przestrzeganie w kulturze bycia, współżycia z kolegami, nauczycielami, w dbałości o higienę i wygląd.”* Sformułowano również słabe i mocne strony Zespołu Szkół. Do mocnych stron zaliczono m.in., że: uczniowie w szkole czują się bezpiecznie, znają obowiązujące zasady bezpieczeństwa, wiedzą jakich zachowań się od nich oczekuje. Nauczyciele poprzez własną działalność wychowawczą kształtują pożądane postawy społeczne i uczą respektowania norm. W ankietach do tej ewaluacji 76% rodziców uczniów wskazało, że szkoła podejmuje działania wychowawcze w celu wyeliminowania zagrożeń, a dla 91% z nich, że działania te są zgodne z ich oczekiwaniami. Do słabych stron zaliczono przypadki dokuczania, używania wulgaryzmów, wyśmiewania i przezywania, popychania i szarpania, a nawet bicia. Do tych zdarzeń dochodzi najczęściej podczas przerw, a najmniej bezpiecznym miejscem pod tym względem jest szatnia. W wyniku tej ewaluacji zalecono m.in.:

- zintensyfikowanie działań ukierunkowanych na: kształtowanie postaw odpowiedzialności za własne postępowanie, wpajanie zasad poszanowania cudzej godności i własności, uświadomienie społecznego obowiązku reagowania na ludzką krzywdę, uświadamianie uczniom, że nie tylko przemoc fizyczna, ale również przemoc słowna niesie za sobą negatywne skutki, kulturę słowa;
- przeprowadzanie rozmów w uczniami na temat kulturalnego zachowania wobec innych i wskazania sposobów radzenia sobie z agresją;
- kontynuowanie podczas dyżurów kontroli szatni i toalet;
- informowanie rodziców o wulgarnych zachowaniach uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 18-22, 212-216, 233-243, 267-514)

W okresie objętym kontrolą zarówno w Szkole Podstawowej, jak i w Gimnazjum zatrudniony był pedagog szkolny w pełnym wymiarze godzin, zaś w Szkole

Podstawowej zatrudniony był również psycholog szkolny²⁰. W przeprowadzonym badaniu ankietowym 77,8% uczniów Szkoły Podstawowej i 77,4% uczniów Gimnazjum potwierdziło, że zawsze kiedy tylko potrzebują, mogą korzystać z pomocy pedagoga bądź psychologa.

(dowód: akta kontroli str. 232, 259-266)

3.2. Na początku każdego roku szkolnego, wychowawcy oddziałów, poinformowali uczniów oraz ich rodziców na zebraniach z nimi, o warunkach i sposobie oraz kryteriach oceniania zachowania, jak również o warunkach i trybie otrzymania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania, stosownie do wymogów określonych w art. 44b ust. 9 pkt 1 i 2 ustawy o systemie oświaty²¹. Szczegółowe warunki i sposób oceniania wewnątrzszkolnego, stosownie do wymogu określonego w art. 44b ust. 10 o systemie oświaty, określał statut szkoły, który również był dostępny na stronie internetowej Zespołu Szkół.

(dowód: akta kontroli str. 33, 518-519)

W latach szkolnych 2014/2015, 2015/2016 i 2016/2017 odpowiednio: 80%, 79% i 74% uczniów klas IV–VI uzyskało ocenę wzorową lub bardzo dobrą z zachowania. W gimnazjum ocen wzorowych i bardzo dobrych wystawiono odpowiednio: 65%, 77% i 75%. Żaden z uczniów klas IV–VI i uczniów gimnazjum nie otrzymał nagannej oceny z zachowania.

(dowód: akta kontroli str. 207-208)

W latach szkolnych 2014/2015, 2015/2016 i 2016/2017 odpowiednio 48%, 47% i 41% uczniów klas IV –VI uzyskało promocję do następnej klasy z wyróżnieniem, zaś w gimnazjum wskaźnik ten wyniósł odpowiednio 25%, 27 % i 25%.

(dowód: akta kontroli str. 205-208)

Frekwencja w latach szkolnych 2014/2015, 2015/2016 i 2016/2017 utrzymywała się na wysokim poziomie i w szkole podstawowej wynosiła odpowiednio: 91,4%; 91,4% i 90,7%, zaś w gimnazjum 88,7%; 91,8% i 91%. W przeprowadzonym badaniu ankietowym 77,8% uczniów Szkoły Podstawowej i 85,7% uczniów Gimnazjum potwierdziło, że znane im są zasady oceny, a 83,3 % uczniów Szkoły Podstawowej i 95,2 % uczniów Gimnazjum potwierdziło, że lubi chodzić do Szkoły.

(dowód: akta kontroli str. 23-24, 259-266)

Z informacji uzyskanej²² od Komendanta Powiatowego Policji w Wodzisławiu Śląskim wynika, że w 2014 r. i 2016 r. nie odnotowano żadnych zdarzeń patologicznych z udziałem uczniów Zespołu Szkół, natomiast w 2015 r. odnotowano dwa takie zdarzenia, które zostały zakwalifikowane jako „*agresja wobec innych (groźby bójki i pobicia bez poważnych konsekwencji zdrowotnych)*”.

(dowód: akta kontroli str. 200-202)

Ocena cząstkowa

W Szkole diagnozowano problemy wychowawcze, prowadzono ewaluację wewnętrzną dotyczącą prawidłowości kształtowania postaw uczniów i respektowania przez nich norm społecznych. Z przeprowadzonych przez Szkołę

²⁰ W roku szkolnym 2014/2015 w pełnym wymiarze czasu pracy, zaś w latach szkolnych 2015/2016-2016/2017 w wymiarze 7 godzin tygodniowo.

²¹ Z rodzicami zasady te zostały omówione przez wychowawców klas na pierwszym zebraniu z nimi (we wrześniu każdego roku szkolnego) wraz z przekazaniem informacji o możliwości wglądu w dokumenty w sekretariacie Zespołu Szkół i udostępnieniu ich na stronie internetowej Zespołu Szkół. Z uczniami zasady te omówiono na pierwszej bądź drugiej lekcji wychowawczej. Fakt z zapoznaniem się z wewnątrzszkolnym systemem oceniania poszczególni nauczyciele potwierdzali na końcu dziennika zajęć, jak również fakt ten potwierdzali uczniowie, składając swój podpis w dzienniku.

²² Informacja uzyskana w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2017 r. poz. 524), zwanej dalej „ustawą o NIK”.

ewaluacji wewnętrznych wynika, że wielostronne działania wychowawcze i profilaktyczne Szkoły przynoszą poprawę bezpieczeństwa uczniów w Szkole, jednak zdarzają się przejawy agresji wśród uczniów. Uczniowie oraz ich rodzice, na początku każdego roku szkolnego, byli zapoznawani z wewnątrzszkolnym systemem oceniania zachowania. Z analizy klasyfikacji rocznych z lat szkolnych: 2014/2015, 2015/2016 i 2016/2017 wynika, że podejmowane działania wychowawcze były skuteczne, bowiem uczniowie utrzymują frekwencję oraz oceny w nauce i zachowaniu na podobnym, wysokim poziomie. Uczniowie w latach 2014-2016 uczestniczyli w niewielu przypadkach zachowań patologicznych.

IV. Wnioski

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o terminowe zapewnienie Szkole właściwych programów dla realizacji celów wychowania i profilaktyki na każdy rok szkolny.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach, jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 14 lipca 2017 r.

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Katowicach

Kontroler

Mieczysław Handzel
Główny specjalista
kontroli państwowej

